

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, 2018. április 11. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt vádlott ellen folyamatban lévő büntetőügyben a Budapest Környéki Törvényszék 17.B.17/2017/23. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott emberölés büntetteként megnevezett cselekményét a Btk. 160.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés j) pontja szerint minősíti.

Testi sértés büntette [Btk. 164.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés, (4) bekezdés b) pont 1. fordulat] miatt az eljárást megszünteti.

A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Felderítő Osztályán kezelt T-25/2016. tételes számú bűnjeljegyzék 29. és 30. sorszám alatti bűnjelekre vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A vádlott anyjának neve: VZ, személyazonosító okmányának száma: A.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy:
a T-25/2016. számú bűnjeljegyzékben kezelt bűnjelek nyilvántartásba vételének az időpontjára történő utalást mellőzi,
a 48-92. sorszám alatti bűnjelek elemi szálak is.

A vádlott által az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt a vele szemben kiszabott szabadságvesztés tartamába beszámítja.

A másodfokú eljárásban felmerült 10.000 (tízezer) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A Budapest Környéki Törvényszék 2017. szeptember 20. napján kihirdetett 17.B.17/2017/23. számú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [Btk. 160.§ (1), (2) bekezdés k) pont] és gondozási kötelezettség elmulasztásának büntetében [Btk. 167.§].

Ezért öt halmazati büntetésül 15 év szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani.

Úgy rendelkezett, hogy a vádlott a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra, illetve, hogy a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztés tartamába beszámítani rendeli.

Elrendelte a Dabasi Járásbíróság 2015. március 12. napján jogerőre emelkedett 16.Bpk.TM.17/2015/3. számú végzésével kiszabott 1 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztés végrehajtását.

Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelek sorsáról, valamennyi bűnjel lefoglalását megszüntette, egy részüket a vádlottnak rendelte kiadni, más részük megsemmisítését rendelte el, illetve 2 db (a bűnjeljegyzék 29. és 30. sorszám alatti) okmányt a kiállító hatóságnak rendelt megküldeni.

Az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére a vádlottat kötelezte.

Az ítélettel szemben a vádlott és a védő eltérő minősítés megállapítása és a büntetés enyhítése végett fellebbezést jelentett be.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.380/2017/2. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket alaptalannak értékelte.

A fellebbviteli főügyészség rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta. Az ügyészség álláspontja szerint a törvényszék a bizonyítást a szükséges és indokolt mértékben folytatta le. Minden bizonyítékot értékelési körébe vont. A bizonyítékok összevetése alapján állapította meg a tényállást. Ennek keretében elemezte a vádlott védekezését tartalmazó vallomásait is. A bizonyítékokat a logika és életszerűség szem előtt tartásával értékelte, mérlegelő tevékenységének az eredményét megindokolta.

A fellebbviteli főügyészség a törvényszék által megállapított tényállást hibamentesnek tartotta.

Az ügyészség jogi álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a vádlott bűnösségére.

Ugyanakkor „a cselekmények jogi minősítése csak részben törvényes”.

Helyesen minősítette a vádlott 2016. február 24. napján megvalósított élet elleni bűncselekményét, mert a vádlott célja bár nem a sértett megölése volt, anyjának leromlott fizikai állapota, valamint a bántalmazásnál célba vett testtáj sérülékenysége miatt legalább eshetőleges szándéka kiterjedt arra, hogy a durva, mintegy 30 sérülést okozó cselekmény következtében a sértett meghalhat.

Kifogásolta azonban azt, hogy - a vádirati tényállásban szereplő és az elsőfokú ítélet tényállásának is a részét képező - a vádlott által 2016. február 24. napját megelőző egy héten belül ugyancsak a sértett sérelmére elkövetett testi épséget sértő bűncselekménynek a minősítésben megnyilvánuló jogi értékelését elmulasztotta az elsőfokú bíróság. A vádlott a jelzett időben legalább egy alkalommal kifejtett bántalmazás során, az idős és jelentősen megromlott egészségi állapotú édesanyjának 8 napon belül gyógyuló sérüléseket okozott; magatartása a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett könnyű testi sértés büntetnének minősül [Btk. 164.§ (1), (2), (4) bekezdés c) pont]. E cselekmény vonatkozásában a bűnösség megállapításának nincs akadálya; a cselekmény büntethetőségéhez magánindítvány előterjesztése nem szükséges [Btk. 164.§ (10) bekezdés]; az időben és a szándék tartalmában elkülönülő cselekmények valóságos anyagi halmazatot alkotnak (BH2016. 228.).

Az ügyészség rámutatott, hogy a büntetés kiszabási körülményeket az elsőfokú bíróság hiánytalanul feltárta és súlyúknak megfelelően értékelte. Megindokolta, hogy az általa kiszabott büntetés miért marad el az irányadó büntetési tétel középértékétől. A megállapított fő- és mellékbüntetés neme és mértéke megfelelő, a büntetés enyhítésére - különös tekintettel arra, hogy a vádlott cselekményét a korábbi szintén édesanyja sérelmére elkövetett erőszakos bűncselekmény miatt kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés próbaideje alatt követte el - nincs alap.

Az ügyész összgezően azt indítványozta, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg, a vádlott bűnösségét könnyű testi sértés büntetében is állapítsa meg [Btk. 164.§ (1), (2), (4) bekezdés c) pont], egyebekben az elsőfokú ítéletet hagyja helyben.

A másodfokú nyilvános ülésen a védő a fellebbezését fenntartotta.

A jogorvoslat irányát azonban megváltoztatta, az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.

A védő álláspontja szerint az elsőfokú ítélet a másodfokú eljárásban ki nem küszöbölhető megalapozatlanságban szenved, mert az elsőfokú bíróság adós maradt a szakértői vélemények közötti ellentmondások feloldásával és több releváns tény feltárásával.

Az orvosszakértői vélemények ellentmondásosak mind a sértett halálának az oka, mind a sértett egyes sérüléseinek a direkt vagy indirekt módon történt keletkezése tekintetében.

Az ítélet megalapozatlansága körébe tartozóan a halál okára nézve nem nyert pontos tisztázást a sértett megbetegedéseinek - közöttük a tüdőér rögösödésének és elzáródásának - a halál oka szerepe. Megítélése szerint nem nyert bizonyítást az sem, hogy a sértett 2016. február 24. napját megelőző hétben keletkezett sérülései a vádlotti bántalmazás eredményeként jöttek-e létre, úgyszintén nem történt meg a bántalmazás-, és a halál időintervallumának a feltárása sem.

A védő megítélése szerint nem fogadható el az az ítéleti megállapítás, hogy a sértett koponyaűri sérülése életveszélyes volt, illetve az általános élettapasztalat alapján az a nyomszakértői megállapítás sem, amely kizárja a falon lévő vérszennyeződés húsklopfolásból eredő voltát; továbbá eljárási szabályt sértett az elsőfokú bíróság, amikor a nyomszakértőt csak a kettő - és nem az ügyben eljáró valamennyi, vagyis négy - orvos szakértő jelenlétében hallgatta meg.

A tényállás megalapozott felderítéséhez más szakértő bevonásával készült, újabb nyomszakértői vélemény beszerzése, a nyomszakértők és valamennyi orvos szakértő együttes, ismételt meghallgatása szükséges.

A védő az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló indítványa mellett is kifejtette azt a jogi véleményét, hogy a vádlottnak az elsőfokú ítélet tényállásban írt, a sértett halálát okozó cselekménye - különös tekintettel a bántalmazás nem kizárhatóan elhúzódó idejére, és ezáltal annak korlátozott felismerhetőségére, hogy a bántalmazások hatásai egymást erősíthetik - nem emberölés büntetnének, hanem halált okozó testi sértés büntetnének minősül.

A másodfokú nyilvános ülésen az ügyész a fellebbezési főügyész átiratában foglaltakat fenntartotta.

Az ügyész ismét kiemelte az elsőfokú ítélet megalapozottságát. Rámutatott, hogy a törvényszék részletesen vizsgálta a vádlottnak - a bántalmazása mértékével és a sértett sérülések keletkezési mechanizmusával kapcsolatos - védekezését, melyet az orvos- és nyomszakértői vélemények egyértelműen megcáfoltak. Az elsőfokú bíróság feltárta a sértett halálának az okát, melyet a bordatörés miatt beállt légzési fájdalom, az agyburok fölötti bevérzés és a keringés összeomlása okozott.

Álláspontja szerint a védői fellebbezés módosított iránya az elsőfokú bíróság megfelelő mérlegelő tevékenységét támadja, ami a másodfokú eljárásban nem vezethet eredményre.

Az ügyész megerősítette azt a jogi álláspontot, hogy a 2016. február 24. napja előtt a sértettet ért bántalmazás nem tekinthető az élet elleni cselekmény pusztá előzményének; a vádlottnak ez a magatartása önálló bűncselekményként, könnyű testi sértés büntetéként [Btk. 164. §. (1), (2), (4)

bekezdés c) pont] értékelendő, melyben ugyancsak szükséges a vádlott bűnösségének a megállapítása.

Az ügyészség a vádlottal szemben kiszabott büntetést megfelelőnek, az elsőfokú bíróság által hiánytalanul felsorolt bűnösségi körülményekhez igazodónak találta, a büntetés lényeges enyhítésére nem látott lehetőséget.

A másodfokú nyilvános ülésen a vádlott nem kívánt felszólalni és nem élt az utolsó szó jogával sem.

A védelmi fellebbezések alaptalanok.

A másodfokú bíróság a fellebbezésekkel megtámadott elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírált [Be. 348.§ (1) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat maradéktalanul megtartotta.

A törvényszék az emberölés büntetnének vád szerinti minősítésére tekintettel a kiemelt jelentőségű ügyek eljárási szabályait alkalmazta [Be. 554/B.§ g) pont, Btk. 26.§ (3) bekezdés b) pont]. Ennek megfelelően érvényesítette a tárgyalás folytonosságára vonatkozó szabályokat is [Be. 554/L.§]. A 2017. május 4. és 2017. szeptember 20. napján tartott tárgyalások között 3 hónapnál hosszabb idő telt el, e tekintetben helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy a tárgyalást előről kell kezdeni, majd törvényesen járt el, amikor a tárgyalást a korábbi tárgyalási jegyzőkönyvek anyagának az ismertetésével és a jogosultak ehhez fűződő jogainak az érvényesítésével ismételte meg (23. sorsz. tárgyalási jkv. 1-2. old.) [Be. 554/L.§ (2) bekezdés, Be. 287.§ (4) bekezdés].

Az elsőfokú eljárásban megfelelően érvényesültek a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó szabályok is.

A 2017. május 4. napján tartott nyilvános tárgyalásról a sajtó is tájékoztatást adott, a tárgyalásról kép és hangfelvétel a tanács elnökének engedélyével készült, illetve a bíróság e tekintetben biztosította az érintettek jogainak az érvényesíthetőségét is [Be. 74/A.§ (2) bekezdés, Be. 74/B.§ (1) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság törvényesen szerezte be a bizonyítékokat.

A törvényszék az érdemi vallomástétel megtagadásának jogával élő vádlott tekintetében megfelelően érvényesítette az eljárásjogi rendelkezéseket, a vádlotthoz kérdést nem intéztek, szembesítésére nem került sor [Be. 117.§ (4) bekezdés].

A törvényszék a terhelt nyomozás során tett vallomását is szabályosan tette hivatalból a bizonyítás anyagává [Be. 291.§ (1) bekezdés]. Mindemellett a vádlott az ismertetettekkel és elhangzottakkal kapcsolatban, több esetben észrevételt tett.

Az elsőfokú bíróság ugyancsak szabályosan folytatta le a szakértők meghallgatását [Be.110.§ (1) bekezdés].

A halál oka és körülményei tekintetében a szakvéleményt adó szakértőket együttesen hallgatta meg [Be. 101.§ (2) bekezdés].

E körben nem megalapozott az a védői kifogás, hogy a halálok tisztázása körében nem volt szabályos a törvényszék eljárása. Tény, hogy mind a boncolást végző szakértői intézet, mind az utóbb kirendelt orvos szakértők feladatuk kapták a halál okának a megállapítását. Tény az is, hogy a négy szakértő e körben történt együttes tárgyalási meghallgatása után a nyomszakértő jelenlétében

már csak az utóbb kirendelt szakértőket hallgatta meg a bíróság, ez azonban nem ütközött eljárási szabályba és nem érintette a tényállás megalapozottságát sem. A halál oka és körülményei tekintetében a szakértői vélemény megformálásánál a tárgyalás minden szakaszában két szakértő volt jelen, így a jogszabályban megkívánt garanciális feltételek maradéktalanul érvényesültek [Be. 101. § (2) bekezdés]. A boncolást végző szakértők eltávozása után sem a halál oka sem annak körülményei tekintetében nem született a korábbiakkal ellentétes, a négy szakértő korábbi egyező véleményét megkérdőjelező szakértői megállapítás, ezért a tényállás tisztázása érdekében sem volt szükség további eljárási cselekményre.

A törvényszék a vádiratban foglalt bizonyítási indítványoknak teljes körűen helyt adott, további bizonyítási indítvány nem érkezett.

Emellett hivatalból intézkedett a Posta Zrt. megkeresésével a sértett részére történt utolsó nyugdíjfolyósítás pontos napjának az okirattal történő bizonyítása érdekében (bírósági ir. 18. sorszám).

Az elsőfokú bíróság az ügyészi indítványnak megfelelően szabályosan tette a bizonyítás anyagává ismertetéssel a tanú1, a tanú2, a tanú3, a tanú4, a tanú5 és a tanú6 tanúk vallomását [Be. 296.§ (2) bekezdés a) pont, Be. 217.§ (3) bekezdés h) pont].

A törvényszék túlnyomórészt megalapozott tényállást állapított meg.

A tényállást teljes körűen felderítette. A megállapított tényállás csaknem hiánytalan.

Döntő mértékben megfelel az iratok tartalmának, e tekintetben csak néhány kisebb pontatlanságot tartalmaz.

Az elsőfokú bíróság tényből tényre minden esetben megfelelően következtetett.

Mindemellett az elsőfokú ítéletben rögzített tényállás kisebb mértékben hiányos, illetve pontatlan [Be. 351.§ (2) bekezdés b), c) pont].

A hiánytalan és pontos tényállás az iratok tartalma alapján a másodfokú eljárásban megállapítható volt [Be. 352.§ (1) bekezdés a) pont].

Ilyen formában a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet tényállását a következők szerint pontosítja, illetve egészíti ki:

- A 4. oldal 1. bekezdés 3. mondatát - az orvos szakértők írásbeli és szóbeli véleménye (nyom. ir. 461., 14. sorsz. tárgyalási jkv. 18. old.) alapján - a következőképpen egészíti ki a sértetten „a bal lábszár elülső felszínén 2x1,5 cm-es lábszárfekély alakult ki”.
Ugyanezen bekezdés utolsó mondatát a következőre cseréli: „2016 februárjára a több hónapja ellátatlan lábszárfekély krónikussá vált és a sértettnél csekély fokú egészségromlást eredményezett.”
- A 4. oldal 2. bekezdéséből - ténybeli következtetés alapján a 6 db hámfosztás tekintetében a „sárgásbarna pörkkel fedett” jelzőt mellőzi.
 - A 4. oldal 3. bekezdés 2. mondatát - az orvos szakértői vélemények (nyom. ir. 407-413. old., 455-461. old.) alapján - úgy pontosítja, hogy „A vádlott csekélytől közepesig terjedő nagyságú erőhatásokkal” bántalmazta a sértettet.
- A 4. oldal 4. bekezdéséből - orvosszakértői vélemény (nyom. ir. 414. old.4. pont), valamint a vádlotti vallomásokból vonható együttes következtetés alapján - a „gyakorlatilag” szót mellőzi. Ennek eredményeként a jelzett bekezdés 1. mondatának első fele a következő: „A fizikai bántalmazással szemben életkora, fizikai és mentális állapota miatt védekezésre képtelen sértett”.
- Az 5. oldal 2. bekezdését - a fent jelzett nyomozás során előterjesztett, valamint tárgyalási meghallgatásuk során kiegészített orvos szakértői vélemények alapján - úgy egészíti ki,

hogy: „A sértett testét a vádlott általi bántalmazás során legalább 31-32 rendbeli tompa mechanikai erőbehatás érte, melyek közül 15 - 5 esetben közepes, 10 esetben ennél kisebb erőbehatás - a fejet, további legalább 16 - 5 esetben közepes, 11 esetben ennél kisebb erőbehatás - egyéb testtájait érte”.

- Az 5. oldal 3. bekezdéséből - a fent részletezett írásbeli és szóbeli szakértői vélemények alapján - a trauma szó előtt az „enyhe” jelzőt mellőzi. Így a sértett halálához vezető ok-folyamatban a sértett fejét ért „nagyszámú trauma” az egyik rész-oki szerep.
- Az 5. oldal 4. bekezdését, mint a vád tárgyává tett cselekmény szempontjából jelentőséggel nem bírót mellőzi.

Az e kiegészítésekkel és pontosításokkal ellátott tényállás már teljes és irányadó a másodfokú eljárásban is.

A teljes körűen feltárt bizonyítékokat az elsőfokú bíróság kellő terjedelemben a releváns elemekre nézve iratszerűen mutatta be.

A bizonyítékokat egyenként és egymással összevetve is értékelte [Be. 78.§ (3) bekezdés]. Vizsgálata kiterjedt a vádlott vallomásának mindazon részére, ami érdemi védekezésnek tekinthető.

Mérlegelésének folyamatát bemutatta, annak logikai lépései megismerhetőek és követhetőek voltak, így pontosan megállapítható az is, hogy mire alapította döntését (BH2012. 32.).

Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításakor elsődlegesen az objektív tényadatokon nyugvó több szakterületről származó szakértői véleményekre támaszkodott.

Ebből kiindulva értékelte a vádlotti vallomásokat.

Szem előtt tartva a bizonyítás szabadságának törvényben rögzítette elveit is, [Be. 78.§ (1-3) bekezdés] a bizonyítékok értékelésének ez a metodikája megfelel a rendszerinti bírói gyakorlatnak, mellyel a másodfokú bíróság is maradéktalanul egyetértett.

A sértett halála előtt keletkezett sérüléseket az elsőfokú bíróság az orvos szakértői vélemények alapján állapította meg (elsőfokú ítélet 7. oldal 4-6. bekezdés). A megállapításokhoz nem fér kétség, mert a sérüléseket a boncolást végző orvos szakértők (orvosszakértő4, orvosszakértő3) pontosan leírták és dokumentálták, illetve, a megállapítottakat a boncolás során készült felvételek alapján az eljárásba később bevont orvos szakértők (orvosszakértő1, orvosszakértő2) is elfogadták.

Az egybehangzó vélemények alapján pontosan elhatárolható volt az is, hogy a sértetten észlelt sérülések közül melyek voltak saját megbetegedéseinek a szövődményei, illetve melyek keletkeztek a testét ért, külső trauma eredményeként.

Valamennyi bizonyíték együttes és részletes értékelésével megalapozottan jutott a törvényszék arra a megállapításra, hogy a vádlott a cselekmény napján „folyamatosan és kitartóan bántalmazta az édesanyját” (elsőfokú ítélet 9. oldal 2. bekezdés).

A sérülések keletkezési mechanizmusa - az azt létrehozó erőbehatások jellege és nagysága - tekintetében a négy orvos szakértő egybehangzó véleménye és a nyomszakértő véleménye szolgáltatott egymást alátámasztó és kiegészítő adatokat. Ezen adatokat az orvos szakértők és a nyomszakértő együttes tárgyalási meghallgatása szintetizálta.

Helyesen mutatott rá a törvényszék, hogy a fenti bizonyítékok egyértelműen cáfolják azokat a vádlotti védekezéseket, amelyek a részéről a sértettet ért bántalmazás kisebb mértékére (egy-két pofon) nagyszámú sérülésnek a sértett saját tevékenységéből származó voltára (elesés, székről történő leesés), illetve a lakás különböző pontjain fellelt vérszennyeződések balesetből származó voltára (ujj elvágása, sértett elesése) vonatkoztak (elsőfokú ítélet 6. old. 1-2., 5. bekezdés, 7. old. 2. bekezdés, 8. old. 3-9. bekezdés).

A konyha funkciójú helység falán fellelt vérszennyeződés tekintetében minden szakmaiságot nélkülöz az a védői felvetés, hogy azok a közeli konyhaasztalon történt húsfeldolgozásból származhattak. E nyomok értékelése speciális szakismeretet igényel, az e tekintetben bevont a nyomszakértő a védelmi felvetésben hivatkozott szennyeződési módot egyértelműen kizárta; a szakértő álláspontját tárgyaláson részletesen megindokolta; a bizonyítékot a törvényszék elfogadta, így az elsőfokú ítélet e vonatkozásban is megalapozott (elsőfokú ítélet 6. old. 5. bekezdés).

A sértett halálának oka tekintetében megalapozottan állapította meg a törvényszék azt is, hogy a sértett halálát a 2016. február 24. napján elkövetett vádlotti bántalmazás okozta" (elsőfokú ítélet 9. oldal 2. bekezdés).

Ez mindenben megfelel a boncolást végző orvosszakértők és a később bevont orvos szakértők e vonatkozásban egybehangzó, tárgyaláson részletesen megindokolt, az elsőfokú ítéletben pontosan szerepeltetett és értékelt véleményének is (elsőfokú ítélet 8. old. 2-3. bekezdés).

Nem helytálló az a védői érvelés, amely a halálok tekintetében eltérő szakértői véleményekre hivatkozott. E tekintetben helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság a szakértői vélemények tartalmi egyezőségét (orvosszakértő3 - orvosszakértő4: nyom. ir. 353. old.; orvosszakértő1 - orvosszakértő2: nyom. ir. 469. old.). Utalni kíván a másodfokú bíróság arra is, hogy nem felel meg az iratok tartalmának az a védői hivatkozás sem, hogy a vádlott nem okozott a sértettnek életveszélyes sérülést; az elsőfokú ítélet ezt a tényt is iratszerűen rögzítette a szakértői vélemény alapján (elsőfokú ítélet 8. old. 2. bekezdés, orvosszakértő1 - orvosszakértő2: nyom. ir. 467. old.).

Az elsőfokú ítélet tényállásában rögzítetteket (elsőfokú ítélet 5. old. 2. bekezdés) a másodfokú bíróság csak annyiban látta indokoltnak kiegészíteni, hogy az orvosszakértői vélemény alapján részletesebben megjelölte azt is, hogy hány erőbehatás érte a sértett fejét, illetve egyéb testtájait, továbbá, hogy ezen erőbehatások közül hány volt közepes, illetve ennél kisebb mértékű. Ennek a körülménynek ugyanis a cselekmény jogi minősítése szempontjából jelentősége van.

Megalapozottan rögzítette az elsőfokú bíróság azt is, hogy a sértett „önmaga ellátására mentális és fizikai állapota miatt már nem volt képes" (elsőfokú ítélet 3. old. 1. bekezdés). Erre az orvosszakértők egyértelműen és egybehangzóan nyilatkoztak, illetve ez a vádlotti vallomásokból is következik. Ezzel kapcsolatban okszerűen vizsgálta a törvényszék a sértett betegségeivel összefüggésben keletkezett sérülésjellegű testi elváltozásait (felfekvéses elváltozások és lábszárfekély). A bizonyítási teherre vonatkozó eljárási alapelv maradéktalan érvényesítésével zárta ki azt, hogy a sértett felfekvéses sérülései, gondozásának elmulasztásából származnak (elsőfokú ítélet 8. old. 1. bekezdés).

Ugyanakkor helyesen állapította meg, hogy a lábszárfekély 2016. februárjában észlelt állapota a sértett ellátatlansága miatt alakult ki. E vonatkozásban a sérülés nagysága és annak krónikus, több hónapja ellátatlan jellege tekintetében a másodfokú bíróság ugyancsak a tényállás pontosítását látta indokoltnak.

Megalapozott az elsőfokú ítélet tényállása a tekintetben is, hogy a sértett „a fizikai bántalmazással szemben életkora, fizikai és mentális állapota miatt védekezésre képtelen személy volt" (elsőfokú ítélet 3. old. 4. bekezdés). Az ítéleti megállapítás teljes összhangban áll az orvos szakértők e vonatkozású megállapításával (orvosszakértő4 - orvosszakértő3: nyom. ir. 414. old.). Az orvos szakértők nyilatkozata kompetencia körükbe tartozó szakkérdésen a sértett természetes okú megbetegedéseinek mibenlétén alapulnak. Ezt támasztotta alá a vádlottnak a sértett rendkívüli elesettségére vonatkozó több nyilatkozata is.

Az elsőfokú tényállásban tett megállapításból a másodfokú bíróság azonban a „gyakorlatilag" szót mellőzte, mert az, az adott kontextusban értelemzavaró és a védekezésre képtelenség ténye az előbbi bizonyítékok alapján megállapítható.

Félreérthetőségre adott alapot a vádlott által kifejtett bántalmazás nagyságának „kis-közepes”-ként történő megjelölése, ez ugyanis a szakértői véleményekben használt elkülönülő erőbehatalási nagyságra vonatkozó kategória, ugyanakkor a szakvéleményekből megállapíthatóan a sértett testét ért erőbehatalások csekély, kis, kis-közepes, illetve közepes nagyságúak voltak.

Ugyancsak mellőzni kellett az ítélet tényállásából azt a megállapítást, hogy a sértett fejét nagyszámú, „enyhe” trauma érte, hiszen a sértett orrcsontja közepes nagyságú erőtől tört el, keményburok feletti bevérzése, illetve fejének repesztett sebzése ugyancsak közepes nagyságú erőbehatalástól keletkezett, illetve a fejét további 3 közepes nagyságú erőbehatalás is érte, amely enyhe fokúként nem értékelhető.

Az elsőfokú ítélet megalapozott, az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását célzó védői fellebbezés nem vezethetett eredményre.

Az elsőfokú bíróság okszerűen vont következtetést a vádlott bűnösségére és csaknem teljes körűen helyes a vádlott terhén megállapított bűncselekmények minősítése is.

Törvényesen állapította meg a törvényszék, hogy a vádlott 2016. február 24. napján elkövetett cselekménye az emberölés büntette körében minősülő cselekmény [Btk. 160.§].

A figyelembe vett és értékelt körülményekkel a másodfokú bíróság egyetértett, a levont következtetést ugyancsak osztotta.

Az elsőfokú bíróság e cselekmény minősítését a 3/2013. Büntető jogegységi határozatban megjelenő elvek és szempontok alapján végezte el. Kiindulópontja a vádlott elkövetéskor meglévő aktuális tudatállapotának a vizsgálata volt, melyre a cselekmény konkrét tárgyi és alanyi körülményei alapján következtetett [Büntető Jogegységi határozat 1. pont, 2. pont].

Tárgyi oldalon az elkövető szándékára általában az elkövetés körülményeiből - a tanúsított erőfelfejtésből, az erőbehatalások számából, a bántalmazás esetleges folyamatos, elhúzódó jellegéből - vonható megalapozott következtetés. Ugyancsak vizsgálandó az elkövetéshez használt eszköz, a sérülések helye és jellege, a sérülést okozó személy elkövetés utáni magatartása. Míg az alanyi oldalon az elkövető aktuális személyisége, motívuma és a sértetthez fűződő viszonya is jelentőséghez jut. (Jogegységi határozat I.1.A.B. pont].

Jelen esetben is a sértettet ért erőbehatalások nagy számának, ezen belül a közepes erőbehatalások jelentősebb arányának, a bántalmazás döntően fejre irányult voltának volt meghatározó jelentősége, amellet is, hogy a bántalmazás alapvetően pusztá kézzel történt. Az elkövetés körülményeinek meghatározó eleme volt az is, hogy a bántalmazott idős, igen jelentősen megromlott egészségi állapotú személy volt.

E meghatározó körülményeket a vádlott ismerte és szükségszerűen felismerte. A sértett általános állapotával tisztában volt, a bántalmazás eredménye - a vérvesztéssel is járó külső sérülések, az arc nagykiterjedésű bevérzése, az orrcsont jelentős deformációja folytán - látható, annak végzetes kimenetele felismerhető volt. Következetes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy az elkövetőnek a köznapai tapasztalat szintjén kell felismerni a halál bekövetkeztének lehetőségét (EBH2010. 216.). Ennek a feltételei pedig az adott esetben fennálltak.

A körülmények együttesen azt igazolják, hogy a vádlott az élet kioltásának a szándékával bántalmazta a sértettet. A tényállásban megállapítotthoz hasonló jellegzetességű cselekményeket a bírói gyakorlat következetesen emberölés büntettének értékeli (BH2017. 174., BH2016. 296. BH2014. 149.).

Indokoltan állapította meg a törvényszék azt is, hogy a vádlott belenyugodott a halálos eredmény bekövetkezésébe, célzatossága azonban az eredményre nem állapítható meg (elsőfokú ítélet 10. old. 4. bekezdés).

A fentiek szerint nem megalapozottak azok a védelmi fellebbezések, amelyek a vádlott cselekményének a testi sértésként történő értékelését szorgalmazták.

Helyesen állapította meg a törvényszék, hogy az emberölés büntettének adott elkövetési módja súlyosabban minősül.

Tévedett azonban, amikor e minősítő körülményt a bűncselekmény elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövettként értékelte. [Btk. 160. § (2) bekezdés k) pont]

Ez a minősítés ellentétben áll az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított azon ténnyel, hogy a sértett fizikai bántalmazással szemben védekezésre képtelen személy volt (elsőfokú ítélet 3. old. 4. bekezdés).

A védekezésre való képesség a törvényben meghatározott bűncselekmény - jelen esetben az emberölés büntette - konkrét elkövetési körülményei tekintetében értékelendő. Azt kell tehát vizsgálni, hogy a sértett képes volt-e bármilyen módon védekezni egy őt ért durva fizikai bántalmazás (többszöri megütés, fejének a falba történő beverése) ellen. Jelen esetben az ilyen támadással szembeni védekezést a sértett állapota kizárta, kitérni, elmenekülni, erővel szemben erőt alkalmazni nem volt képes.

Amennyiben a sértett idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva egyáltalán nem képes a bűncselekmény elhárítására, védekezésképtelen személynek tekintendő és cselekménye vonatkozásában a Btk. 160. § (2.§) bekezdés j) pontja alatti minősítő körülmény állapítható meg (3/2013 BJE II.11. pont).

Egyetértett a másodfokú bíróság a törvényszékkal, hogy jelen esetben további minősítő körülményként az emberölés különös kegyetlenséggel történő elkövetése nem állapítható meg (elsőfokú ítélet 10. oldal utolsó bekezdés).

A különös kegyetlenség, mint minősítő körülmény megállapíthatóságához nem csupán az okozott sérülések nagy száma, de azok jellege is jelentőséggel bír. (BH2015. 147.) Jelen esetben az egyes okozott sérülések nem utalnak a szándékosan elkövetett emberölési cselekményeket meghaladó brutalitásra sem a vádlott oldalán, sem a sértett által elszenvedett testi és lelki gyötrelmére.

Ezért a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítéletnek azon ténymegállapítását, amely a taglalt minősítő körülmény szempontjából bírt volna - egyebekben is csak - részleges jelentőséggel (elsőfokú ítélet 5. old., 4. bekezdés).

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a mind állapotánál, mind idős koránál fogva önmagáról gondoskodni nem tudó személlyel szemben a vádlott a gondozási kötelezettségét elmulasztotta azzal, hogy a sértett gyógykezelését nem biztosította.

Jelen esetben a sértett nem tudott magáról gondoskodni, irányában a vádlottat jogi alapokon nyugvó gondozási kötelezettség terhelte (Alaptörvény XVI. Cikk, 2013. évi V. törvény (Ptk.) 4:196:2. bekezdés). A kötelezettség tartalma a közmorál alapján sem kétséges.

Helyesen indokolta meg az elsőfokú bíróság, hogy miért nem foghat helyt a vádlottnak e cselekménnyel kapcsolatos azon védekezése, hogy az édesanyja kérésére nem hívta ki az orvost (elsőfokú ítélet 9. old. 4. bekezdés). Az orvosi ellátás visszautasításának joga a sértettet az orvossal szemben illeti meg. Az orvosnak kell eldöntenie a beteg testi és mentális állapota alapján azt, hogy a beteg adott esetben képes-e gyakorolni egészségügyi önrendelkezési jogát, illetve állapotának súlyossága miatt ez megilleti-e. A gondozásra köteles személy, különösen a gondozott mentális hanyatlásának az ismeretében nem hivatkozhat alappal az együttműködés hiányára, az orvosi ellátás feltételeit - amennyiben ezt objektív körülmény nem zárja ki - biztosítani kell.

Az elsőfokú bíróság vonatkozó helyes okfejtését ugyanakkor, mint jogi relevanciával bírót a cselekmény jogi minősítésének körébe utalja a másodfokú bíróság (elsőfokú ítélet III. pont).

Törvényes vád alapján állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a vádlott 2016. február 24. napját megelőző egy héten belül legalább egy alkalommal ugyancsak bántalmazta a sértettet, amikor is neki 8 napon belül gyógyuló büntetőjogi gyógytartamú sérüléseket okozott (elsőfokú ítélet 4. old. 2. bekezdés).

E cselekménynek azonban a büntetőjogi értékelését a törvényszék elmulasztotta.

A vádlott az itt írt cselekményével védekezésre képtelen személy sérelmére könnyű testi sértést követett el, amely cselekmény testi sértés büntettének minősül. [Btk. 160.§ (1), (2), (4) bekezdés b) pont I. fordulat].

Helyesen mutatott rá a fellebbviteli főügyészség, hogy a vádlottnak ez a cselekménye mind az emberölés büntettével, mind a gondozási kötelezettség elmulasztásának büntettével valóságos anyagi halmazatot képez (BH2016. 228.), illetve, hogy e cselekmény nem tartozik a magánindítványra üldözendő bűncselekmények körébe, [Btk. 164.§ (10) bekezdés].

A testi sértés bűncselekménye elbírálásának a törvényi feltételei ilyen formában adottak voltak, ugyanakkor a másodfokú bíróság úgy értékelte, hogy e bűncselekménynek a vád tárgyává tett jelentősebb súlyú bűncselekmény mellett a felelősségre vonás szempontjából nincs jelentősége, erre tekintettel a cselekményre nézve az eljárást megszüntette [Be. 332.§ (2) bekezdés].

Büntetés kiszabást alakító körülményeket az elsőfokú bíróság túlnyomórészt helyesen sorolta fel. Az ott megjelölt súlyosító és enyhítő körülmények vonatkozásában azonban a másodfokú bíróság álláspontja részben eltérő volt.

További súlyosító körülmény az élet elleni cselekmény tekintetében - az elsőfokú bíróság által más kontextusban említett - kitartó szándékkal történt elkövetés (56. BK vélemény II.10. pont).

Az élet elleni bűncselekmény eshetőleges szándékkal történő elkövetése valóban enyhítő körülmény, ennek azonban jelentős hatás nem tulajdonítható (56. BK vélemény II.10. pont).

Nincs enyhítő hatása a vádlott részbeni beismerésének sem, mert az a vád tárgyává tett cselekmények vonatkozásában nem volt érdemi. A részbeni beismerés nem feltétlenül enyhítő körülmény (56. BK vélemény II.11. pont).

Nem értett egyet a másodfokú bíróság azzal sem, hogy a vádlott személyiségében rejlő elmeműködése az élet elleni bűncselekmény vonatkozásában az elkövetés módja, illetve elhúzódó időtartama miatt nem értékelhető enyhítő körülményként. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott mentális hanyatlása folytán alacsonyabb frusztráció tűrőképességgel rendelkezik és indulatvezérelt (elsőfokú ítélet 3. old. 3. bekezdés). A vádlott e vonatkozásában nem vitatható vallomása alapján megállapítható volt az is, hogy a sértett elesett állapota a vádlott számára folyamatos frusztrációt jelentett, amely nála indulat vezérelt magatartást váltott ki. Az indulat vezérelt magatartást személyiségéből eredő elmeműködési sajátossága realitással megkönnyíthette a cselekmény véghezvitelét. Ezt tehát enyhítőként értékelte a másodfokú bíróság (56. BK. vélemény II.4. pont).

Enyhítő körülménynek tekintete a másodfokú bíróság azt is, hogy a vádlott „igen szerény” életkörülményei, „szüksős jövedelmi viszonyai”, de legfőképpen „gyengébb intellektuálisa, melyeknek kialakulásában a környezetének is szerepe volt” (elsőfokú ítélet 3. old. 2. 5. bekezdés) megnehezítette számára, hogy a nehéz élethelyzetében reálisan elérhető, hatékony segítséget kérjen édesanyja ellátásához. (hasonló elvek mentén 56. BK. vélemény II.9. pont).

Kisebb súlyú enyhítő körülmény, az is hogy a vádlott idősebb korú (az idős kort megközelítő életkorú) személy (56. BK. vélemény II.4. pont).

Az elsőfokú bíróság törvényesen jelölte meg a büntetés kiszabás során irányadó tételkeretet.

Helyesen ítélte meg azt is, hogy a vádlottal szemben az erre tekintettel irányadó középértéket elérő szabadságvesztés büntetés kiszabása nem indokolt.

Az elsőfokú bíróság által kiszabott fő és mellékbüntetés mértéke - a súlyosító és enyhítő körülmények kisebb módosulása mellett is - megfelelően szolgálja a büntetés célját és igazodik a büntetéskiszabás során irányadó szempontokhoz. A büntetés lényeges enyhítésére a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget.

Az elsőfokú bíróság a törvénynek megfelelően rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontjáról, a vádlottal szemben korábban kiszabott végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásáról.

Az eljárás során lefoglalt dolgokról szóló rendelkezések is jogszerűek.

Észlelte azonban a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság olyan bűnjelek sorsáról is rendelkezett, amelyek lefoglalását a nyomozóhatóság már megszüntette, és amelyekről megfelelő rendelkezést hozott (nyom. ir. 651., 649. old.), (bűnjeljegyzék 29. és 30. sorszáma alatti okmányok). A törvényszék több bűnjel esetében a nyilvántartásba vétel dátumát is feltűntette, az elsőfokú ítéletben írtak azonban nem teljesek, nyilvántartásba vétel további napokon is történt. Mivel az egyes bűnjelek e nélkül is pontosan beazonosíthatók a másodfokú bíróság mellőzte a nyilvántartásba vétel dátumának a megjelölését.

A törvényszék ítéletében véleményt formált a Dabasi Járásbíróság 16.Bpk.TM.17/2015/3. számú végzésének érdemi rendelkezéséről, valamint a járásbíróság által megválasztott eljárási formáról annak ellenére, hogy ez nem tartozik sem az ítélkezési feladatai sem a törvényes vád keretei közé. Erre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet ezen részeit a IV. pontból mellőzte (elsőfokú ítélet 12. old. 6-7. bekezdés).

A Fővárosi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság a Budapest Környéki Törvényszék 17.B.17/2017/23. számú ítéletét a fent jelezett körben megváltoztatta [Be. 372. § (1) bekezdés], egyebekben helybenhagyta [Be. 371. § (1) bekezdés].

Ezen túlmenően a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú ítélet kihirdetéséig előzetes letartóztatásban töltött időt a vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamába beszámítani rendelte [Btk. 92. §. (1) bekezdés].

A másodfokú bíróság nem biztosított fellebbezési lehetőséget határozatával szemben.

A testi sértés büntette vonatkozásában történt eljárást megszüntető másodfokú rendelkezés ugyanis nem nyitja meg a harmadfokú eljárás lehetőségét.

A másodfokú bíróság eljárást megszüntető rendelkezése csak abban az esetben vonja maga után a fellebbezés lehetőségét, ha a megszüntetés olyan cselekmény vonatkozásában történt, amely miatt az elsőfokú bíróság a vádlottat elítélte [Be. 386.§ (1) bekezdés a) pont].

Ez következik az 1/2007. BK. vélemény II. pontjának a rendelkezéséből is, amely a másodfellebbezés megengedhetőségét, illetve kizártságát taglalja.

A vélemény a megengedett másodfellebbezés esetei között nem jelöli meg azt, ha az elsőfokú bíróság nem rendelkezett egy cselekményről és e vonatkozásban a másodfokú bíróság megszüntette az eljárást, csak azt az esetet, ha olyan cselekményben állapítja meg a vádlott bűnösségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

Kizártnak tekinti azonban a másodfellebbezést akkor, ha a felmentett vádlottal szemben szünteti meg a másodfokú bíróság az eljárást, vagy a megszüntetett eljárás esetén a vádlottat felmentette. Az indokolás szerint ugyanis „az utóbbi két esetben az elsőfokú és másodfokú bíróság egyaránt bár eltérő okból, de nem állapította meg a vádlott bűnösségét.”

A másodfokú bíróság véleménye szerint ezzel azonos tartalmú az az eset is, amikor az elsőfokú bíróság egy cselekmény vonatkozásában hallgatott a vádlott bűnösségének a megállapításáról és a bűnösség megállapítását a másodfokú bíróság mellőzte, mert úgy ítélte meg, hogy bár a vádlott cselekménye kimeríti valamely bűncselekmény törvényi tényállását, de annak a vádlott által elkövetett és elbíralt egyéb cselekmények miatt jelentéktelen a súlya.

Budapest, 2018. április 11.

Máziné dr. Szepesi Erzsébet sk.	dr. Fülöp Ágnes Katalin sk.	dr. Borbás Virág Bernadett sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

A Budapest Környéki Törvényszék 17.B.17/2017/23. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Bf.318/2017/10. számú ítéletében írt változtatással 2018. április 11. napján jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Budapest, 2018. április 11.

Máziné dr. Szepesi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:
Czibere Éva
tisztviselő